

ПРИКАЗКА ЗА СЪЛБАТА

*Посветено на всички, които ще кажат:
„Това не се отнася до мене!“*

– *Кой си ти?* - попита го Дяволът...

– *Аз съм плебей по рождение и всички дрипльовци са мои братя. О, колко е грозна земята и колко са нещастни хората!*

Това говореше млад момък, с изправено чело и стиснати юмруци. Той стоеше пред стълбата - висока стълба от бял мрамор с розови жилки. Погледът му бе стрелнат в далечината, дето като мътни вълни на придошла река шумяха сивите тълпи на мизерията. Те се вълнуваха, кипваха мигом, вдигаха гора от сухи черни ръце, гръм от негодувание и яростни викове разлюляваха въздуха и ехото замираше бавно, тържествено като далечни топовни гърмежи. Тълпите растяха, идеха в облаци жълт прах, отделни силуети все по-ясно и по-ясно се изрязваха на общия сив фон. Идеше някакъв старец, приведен ниско доземи, сякаш търсеше изгубената си младост. За дрипавата му дреха се държеше босоного момиченце, и гледаше високата стълба с кротки, сини като метличина очи. Гледаше и се усмихваше. А след тях идеха все одрипели, сиви, сухи фигури и в хор пееха протегнатата, погребална песен. Някой остро свиреше с уста, друг, пъхнал ръце в джобовете, се смееше високо, дрезгаво, а в очите му гореше безумие.

– *Аз съм плебей по рождение и всички дрипльовци ми са братя. О, колко грозна е земята и колко са нещастни хората! О, вие там горе, вие...*

Това говореше млад момък, с изправено чело и стиснати в закана юмруци.

– *Вие мразите ония горе?* – попита дяволът и лукаво се приведе към момъка.

– *О, аз ще отмъстя на тия принцове и князе. Жестоко ще им отмъстя зарад братята ми, зарад моите братя, които имат лица, жълти като пясък, които стенат по-зловещо от декемврийските виелици! Виж голите им кървави меса, чуй стонове им! Аз ще отмъстя за тях! Пусни ме!*

Дяволът се усмихна:

– *Аз съм страж на ония горе и без подкуп няма да ги предам.*

– *Аз нямам злато, аз нямам нищо с което да те подкупя... Аз съм беден, дрипав юноша... Но аз съм готов да сложа главата си.*

Дяволът пак се усмихна:

– *О, не, аз не искам толкоз много! Дай ми ти само слуха си!*

– *Слуха си? С удоволствие... Нека никога нищо не чуя, нека...*

– *Ти пак ще чуваш!* – успокои го Дяволът и му стори път. – *Мини!*

Момъкът се затече, наведнъж прекрачи три стъпала, но косматата ръка на Дявола го дръпна:

– *Стига! Спри да чуеш как стенат там доле твоите братя!*

Момъкът спря и се вслуша:

– Странно, защо те започнаха изведнъж да пеят весело и тъй безгрижно да се смеят?... – И той пак се затече.

Дяволът пак го спря:

– За да минеш още три стъпала, аз искам очите ти!

Момъкът отчаяно махна ръка.

– Но тогава аз няма да мога да виждам нито своите братя, нито тия, на които отивам да отмъстя!

Дяволът:

– Ти пак ще виждаш... Аз ще ти дам други, много по-хубави очи!

Момъкът мина още три стъпала и се вгледа надолу. Дяволът му напомни:

– Виж голите им кървави меса.

– Боже мой! Та това е тъй странно; кога успяха да се облекат толкоз хубаво! А вместо кървави рани те са обкичени с чудно алени рози!

През всеки три стъпала Дяволът взимаше своя малък откуп. Но момъкът вървеше, той даваше с готовност всичко, стига да стигне там и да отмъсти на тия тлъсти князе и принцове! Ето едно стъпало, само още едно стъпало, и той ще бъде горе! Той ще отмъсти зарад братята си!

– Аз съм плебей по рождение и всички дрипльовци...

– Млади момко, едно стъпало още! Само още едно стъпало, и ти ще отмъстиш. Но аз винаги за това стъпало вземам двоен откуп: дай ми сърцето и паметта си.

Момъкът махна ръка:

– Сърцето ли? Не! Това е много жестоко!

Дяволът се засмя гърлесто, авторитетно:

– Аз не съм толкова жесток. Аз ще ти дам в замяна златно сърце и нова памет! Ако не приемеш, ти никога няма да минеш туй стъпало, никога няма да отмъстиш за братята си - тия, които имат лица като пясък и стенат по-зловещо от декемврийските виелици.

Юношата погледна зелените иронични очи на Дявола:

– Но аз ще бъда най-нещастният. Ти ми взимаш всичко човешко.

– Напротив – най-щастливият!... Но? Съгласен ли си: само сърцето и паметта си.

Момъкът се замисли, черна сянка легна на лицето му, по сбръчканото чело се отрониха мътни капки пот, той гневно сви юмруци и процеди през зъби:

– Да бъде! Вземи ги!

...И като лятна буря, гневен и сърдит, разветрил черни коси, той мина последното стъпало. Той беше вече най-горе. И изведнъж в лицето му грейна усмивка, очите му заблестяха с тиха радост и юмруците му се отпуснаха. Той погледна пируващите князе, погледна доле, дето ревеше и проклинаше сивата дрипава тълпа. Погледна, но нито един мускул не трепна по лицето му: то бе светло, весело, доволно. Той виждаше доле празнично облечени тълпи, стонове бяха вече химни.

– Кой си ти? – дрезгаво и лукаво го попита Дяволът.

– Аз съм принц по рождение и боговете ми са братя! О, колко красива е земята и колко са щастливи хората!

Христо Смирненски

Христо Димитров Измирлиев

роден на 17 септември 1898 г. в град Кукуш, Османска империя
починал на 18 юни 1923 г. в град София, Царство България – на 24 г.